

MINISTERSTVO
ZAHRANIČNÝCH VECÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Základná informácia o teritóriu

Čierna Hora

Veľvyslanectvo SR v Čiernej Hore
Crnogorskih serdara 5
81 000 Podgorica
Tel: +382 20 601 440
Fax: +382 20 601 456
e-mail: emb.podgorica@mzv.sk

1. Oficiálny názov krajiny:		
Crna Gora, Montenegro, Čierna Hora		
a) miestny názov (v latinke)	b) anglický názov	c) slovenský názov
2. Dátum vypracovania a schválenia: február 2011		
3. Vypracoval: PhDr. František Lipka, VZU		
4. Schválil: PhDr. František Lipka, VZU		
5. Hlavné mesto:		
Podgorica	Podgorica	Podgorica
a) miestny názov (v latinke)	b) anglický názov	c) slovenský názov
6. Počet obyvateľov celkom: 630 000		
7. Počet obyvateľov v hlavnom meste: 145 000		
8. Rozloha v km²: 13 812 km ²		
9. Hustota obyv./km²: 50 obyv./km ²		
10. Úradný jazyk: čiernohorský (v r. 2004 uznaný parlamentom ČH ako samostatný jazyk), používa sa v bežnom i úradnom styku. Písmo- cirilika a latinka. Je príbuzný, resp. veľmi podobný srbskému jazyku a do r. 2004 aj bol označovaný za srbský s dialektom „jekavice“.		
11. Ďalší rokovací jazyk: anglický (ruský, nemecký)		
12. Mena: EUR		
13. Podnebie: prímorské, vo vnútrozemí mierne kontinentálne		
14. Demografické údaje a krátka história:		
Národnostné zloženie: Podľa sčítania obyvateľstva z roku 2003: Čiernohorci (43 %), Srbi (32 %), Bosniaci (7.77 %), Albánci (5,03 %), Moslimovia (3,94		

Náboženstvo:	%) Chorváti (1,10 %), Rómovia (0,42 %) a ostatní (6,44 %) pravoslávni (65%), moslimovia (19%), katolíci (4%)
15. Politický systém:	parlamentná demokracia
16. Hlava štátu:	Prezident Filip Vujanović , nar. 1.9.1954, znovuzvolený v apríli 2008, je volený občanmi na 5 rokov
17. Zloženie vlády:	<p>Predseda vlády – Igor Lukšić, narodil sa 14. júna 1976 v meste Bar. V roku 1998 ukončil štúdiá na Ekonomickej fakulte v Podgorici, odbor podnikanie. Na rovnakej fakulte ukončil postgraduálne štúdií roku 2002 a doktorát v roku 2005. Bol podpredsedom vlády a ministrom financí. Predsedom vlády sa stal 28. decembra 2010.</p> <p>Podpredseda vlády a minister spravodlivosti: Duško Marković, DPS Podpredseda vlády a minister pre informatickú spoločnosť: Vujica Lazović, SDP Minister zahraničných vecí a európskych integrácií: Milan Ročen, DPS Minister obrany: Boro Vučinić, DPS Minister vnútra a verejnej správy: Ivan Brajović, SDP Minister financií: Milorad Katnić, DPS Minister pre hospodárstvo: Vladimir Kavarić, DPS Minister dopravy a námorníctva: Andrija Lompar, SDP Minister udržateľného rozvoja a cestovného ruchu: Predrag Sekulić, DPS Minister poľnohospodárstva a ruralného rozvoja: Tarzan Milošević, DPS Minister zdravotníctva: Miodrag Radunović, DPS Minister kultúry: Branislav Mićunović, DPS Minister pre ľudské a menšinové práva: Ferhat Dinoša, DUA Minister bez kresla: Rafet Husović, BS Minister pre vedu: Sanja Vlahović, DPS Minister práce a sociálnych vecí: Suad Numanović, DPS Minister školstva a športu: Slavoljub Stijepović, DPS</p> <p>KONTAKTNÉ ÚDAJE INŠTITÚCIÍ:</p> <p>Administratívno-politický systém:</p> <p>Vláda Čiernej Hory Ul. Karadjordjeva b.b. 81 000 Podgorica Tel.: 00382 20 482 800 www.gov.me</p> <p>Ministerstvo zahraničných vecí a európskych integrácií Stanka Dragojevića 2 81 000 Podgorica Tel.: 00382 20 201 530 Fax. 00382 20 224 670 www.mip.gov.me</p> <p>Ministerstvo financií Stanka Dragojevića 2 81 000 Podgorica</p>

Tel.: +382 20 242 835
Fax: +382 20 224 450
e-mail: mf@gov.me
<http://www.mif.gov.me>

Ministerstvo hospodárstva

Rimski trg 46
81000 Podgorica
Tel.: +382 20 482 119
Fax: +382 20 234 027
e-mail: masa.vukotic@gov.me (kabinet ministra)
<http://www.mek.gov.me>

Ministerstvo dopravy a námorníctva

Rimski trg 46
81 000 Podgorica
Telefon: +382 20 234 179 ; +382 20 482 124

Fax: +382 20 234 331
e- mail: edisa.visnjic@gov.me

<http://www.msp.gov.me>

Ministerstvo udržateľného rozvoja a cestovného ruchu

Rimski trg 46 (IV sprat)
81000 Podgorica
Tel.: (+382)20 482 121; (+382)20 482 112
Fax: (+382)20 234 131
e- mail: pr@mse.gov.me
<http://www.mrt.gov.me>

Ministerstvo poľnohospodárstva a rurálneho rozvoja

Rimski trg bb
81 000 Podgorica
Tel: +382 20 482 109
Fax: +382 20 234 306
e-mail: kabinet.mpsv@gov.me
<http://www.mpr.gov.me>

18. Dátum posledných volieb a výsledky:

Posledné (predčasné) voľby sa uskutočnili 29.marca 2009; nasledujúce voľby budú na jar

2013.

V 81 miestnom parlamente na základe volebných výsledkov

Koalícia Európska Čierna Hora (ktorú tvorili Demokratická strana socialistov DPS, Socialno-demokratická strana SDP, Bosniacka strana BS a Chorvátska občianska iniciatíva HGI) získala 48 kresiel,

SNP- Socialistická ľudová strana 16 kresiel,

Nová srbská demokracia (NSD) 8 kresiel,

Hnutie pre zmeny (PzP) 5 kresiel,

Demokratická únia Albáncov (DUA) 1 kreslo,

FORCA (albánska strana) 1 kreslo,

Albánska listina – Demokratický zväz v Čiernej Hore a Albánska alternatíva 1 kreslo,

Albánska koalícia Perspektíva 1 kreslo.

19. Administratívno-politický systém:

- Vláda Čiernej Hory www.vlada.me.
- Parlament Čiernej Hory <http://www.skupstina.me/>
- Centrálna banka Čiernej Hory <http://www.cb-mn.org>
- Obchodná komora Čiernej Hory www.pkcg.org
- Zväz podnikateľov www.poslodavci.org
- Zväz odborárov <http://www.ssscgo.me>
- Únia slobodných odborárov <http://www.usscgo.me>
-

20. Vývoj politickej situácie:

V Čiernej Hore sa 21. mája 2006 uskutočnilo referendum o budúcom štátoprávnom statuse Čiernej hory. Významnú úlohu pri príprave referenda zohrala diplomacia SR. – veľvyslanec Miroslav Lajčák bol špeciálnym vyslancom Javiera Solanu pre prípravu referenda a veľvyslanec František Lipka bol predsedom Republikovej komisie pre organizáciu referenda. Referendum o nezávislosti rozdelilo ČH na dva tábory. Strany vládnej koalície sa zasadzovali za samostatnosť a opozícia za spoločný štát so Srbskom. Za samostatnosť hlasovalo 55,4% voličov a proti samostatnosti 44,6% voličov. Na základe týchto výsledkov Parlament Čiernej Hory vyhlásil nezávislosť Čiernej Hory dňa 3. júna 2006. Čierna Hora bola následne uznaná takmer všetkými štátmi sveta, stala sa členom OSN, RE, OBSE, MMF, SB a ďalších medzinárodných organizácií. Na jeseň 2006 boli uskutočnené parlamentné voľby, v ktorých znovu zvíťazila koalícia strany DPS premiéra Mila Djukanoviča a SDP predsedu parlamentu Ranka Krivokapića. Vláda za svoje strategické priority určila vstup do NATO a do EU a následne prijala Národný program pre integráciu Čiernej Hory do EÚ. V roku 2009 sa na žiadosť opozície uskutočnili predčasné voľby, v ktorých znovu presvedčivo zvíťazila vládna koalícia.

Čierna Hora v novembri 2010 získala štatút kandidátskej krajiny EU a EK jej určila sedem oblastí, v ktorých musí dosiahnuť pokrok do jesene 2011, aby získala dátum zahájenia prístupových rokovaní. Hlavný dôraz bol položený na boj s organizovaným zločinom a korupciou, na reformu verejnej správy a na spoluprácu s civilným sektorom. Vláda 17. 2. 2011 prijala Akčný plán pre realizáciu 7 odporúčaní EK a paralelne začala pracovať na realizácii Akčného plánu. Existuje reálna šanca, že Čierna Hora splní uvedené podmienky a v októbri 2011 dostane dátum zahájenia prístupových rokovaní, ktoré by sa mohli začať začiatkom roka 2012.

Čierna Hora úspešne pokračuje aj na ceste euroatlantických integrácií. V decembri 2009 dostala program MAP a v septembri 2010 začala plniť prvý Národný ročný program MAP. Dosahovaný pokrok naznačuje, že Čierna Hora by mohla byť prijatá do NATO v roku 2013.

V decembri 2010 Milo Djukanović podal demisiu na post predsedu vlády, zostal však

predsedom najsilnejšej politickej strany DPS. 28. 12.2010 Parlament schválil novú vládu na čele s premiérom Igorom Lukšičom. Zároveň došlo k reorganizácii vlády, v ktorej je päť nových ministrov, a taktiež k jej omladeniu. Premiér Lukšič sa vo vládnom vyhlásení prihlásil k politike continuity a ako hlavné priority vlády potvrdil vstup do NATO a do EU. Lukšič zmenil aj štýl práce vlády, pričom položil dôraz na otvorenosť a transparentnosť, na dialóg a otvorenú komunikáciu so všetkými segmentmi spoločnosti. Jeho cieľom je zapojiť do eurointegračných procesov celú spoločnosť.

Nová vláda zároveň urobila prvé významné kroky v boji proti organizovanému zločinu a korupcii. Zároveň začala venovať väčšiu pozornosť ozdraveniu hospodárstva a zlepšeniu podnikateľského prostredia. Za dôležité kroky v tejto oblasti možno označiť postupne zvyšovanie vymožitelnosti práva a prvé pokusy o prehodnotenie privatizačných zmlúv nevýhodných pre štát.

Čierna Hora je na základe všetkých ukazovateľov, ktoré determinujú bezpečnostnú situáciu, stabilná a bezpečná krajina: **Politická stabilita:** všetky inštitúcie v plnej kapacite plnia svoje ústavné a zákonné povinnosti; vládnuca koalícia má parlamentnú väčšinu, ktorá jej umožňuje nerušenú implementáciu národných politík. **Ekonomická stabilita:** zabezpečená je fiškálna a finančná stabilita, vláda úspešne rieši následky svetovej hospodárskej a finančnej krízy, pracuje na zabezpečení kapitálových investícií v energetike, infraštruktúre a turizme. **Sociálna stabilita:** vláda vyjadruje plnú zodpovednosť za jednotlivé sociálne skupiny, osobitne zamestnancov tých spoločností, ktoré sú ohrozené pre zlú privatizačnú politiku či manažment. **Bezpečnostná stabilita:** v súčasnosti neexistujú bezpečnostné výzvy, ktoré by mohli ohroziť vnútornú stabilitu krajiny.

Ako sme už uviedli, politická situácia v krajine je dlhodobo stabilná a takou aj zostane. Vládi sa podarilo vytvoriť nekonfliktné spolužitie medzi rozličnými etnikami a religiami, ako aj dobré nekonfliktné vzťahy som susedmi. Ak sa objavia sporadické problémy, tie nie sú zapríčinené Čiernou Horou. Opozičné strany, ktoré sú prevažne orientované prosrbsky, nemajú programové a personálne kapacity presadiť sa ako alternatíva vládnej koalície a zvíťaziť vo voľbách v roku 2013. Politika a nový štýl komunikácie vlády I. Lukšiča, ako aj úspechy Čiernej Hory na ceste euroatlantických integrácií, vytvárajú v spoločnosti novú situáciu, ktorá bude objektívne posilňovať pozície vládnej koalície. Opozičné strany budú v tejto situácii prinútené nanovo formulovať svoje politické programy, pričom základným predpokladom ich eventuálneho úspechu bude prehodnotenie ich postoja k nezávislosti Čiernej Hory.

21. Rozvoj bilaterálnych vzťahov:

Bilaterálne vzťahy SR a ČH sú veľmi dobré; sú to vzťahy dvoch priateľských krajín, ktoré nie sú zaťažené nijakými otvorenými otázkami. ČH si vysoko váži pozitívnu úlohu, ktorú slovenská diplomacia zohrala v procese nadobudnutia nezávislosti, ako aj trvalú podporu a pomoc, ktoré SR poskytuje ČH na ceste do EU a do NATO. ČH považuje SR za svoj vzor a má záujem o preberanie našich skúseností z eurointegračných procesov, ako aj o hospodársku spoluprácu, pričom očakáva impulzy z našej strany.

Hospodárska spolupráca je zatiaľ minimálna a výrazne zaostáva za vynikajúcou úrovňou našich politických vzťahov. Na tejto situácii sa podpísal predovšetkým fakt, že SR nemala v Podgorici veľvyslanectvo. Ukázalo sa, že dlhodobé pokrývanie ČH zo ZU Belehrad, ktorý ČH nevenoval adekvátnu pozornosť, bolo chybou.

Slovenské podnikateľské subjekty majú v ČH reálne šance podnikat' v oblasti energetiky (malé hydroelektrárne, veterná a solárna energia), rozvoj infraštruktúry, oblasť ochrany životného prostredia a rurálneho rozvoja (zásobovanie pitnou vodou, kanalizácia a čističky odpadových

vôd, likvidácia tuhého odpadu, regulácia vodných tokov...) a turistiky. Zaujímavé možnosti sú aj v oblasti kapitálových vstupov do výrobných podnikov. Zaujímavé možnosti možno vytvoriť aj prehodnocovanie neúspešných privatizačných projektov.

Čierna Hora sa snaží o prehĺbenie a rozšírenie obchodno-ekonomickej spolupráce s krajinami Strednej a východnej Európy, ale hlavne s najbližšími susedmi. O čiernohorský obchodno-ekonomický priestor sa veľmi intenzívne zaujímajú podnikateľské subjekty najmä z krajín bývalej Juhoslávie, t.j. zo Slovinska, Chorvátska, Srbska. Svoj obchodný priestor si hľadajú aj podnikatelia z krajín strednej a západnej Európy. Dôležité aktivity v Čiernej Hore rozvíja ruská, nemecká, talianska, grécka, nórska, rakúska a maďarská podnikateľská sféra, ktorá sa snaží prostredníctvom privatizácie a kapitálových investícií získať významné postavenie v dôležitých výrobných odvetviach Čiernej Hory, akými sú energetika, dopravná infraštruktúra, petrochemický priemysel, priemysel palív, čiernej a farebnej metalurgie, potravinárskeho priemyslu, poľnohospodárstva a turistiky.

Adresa Zastupiteľského úradu SR v Čiernej Hore:

Veľvyslanectvo SR v Čiernej Hore

Crnogorskih serdara 5

81 000 Podgorica

Tel: +382 20 601 440

Fax: +382 20 601 456

e-mail: emb.podgorica@mzv.sk

OBEO akreditované pre ČH v Záhrebe (ChR) tel., fax: +385 14848943

Veľvyslanectvo Čiernej Hory v Rakúsku (akreditované aj pre SR)

Nibelungengasse 13, 1010 Wien

Tel.: +43 1 715 310220

Fax: +43 1 715 31 0220

VZÚ: Dragana Radulović, veľvyslankyňa (akreditovaná aj pre ČR a SR)

e-mail: dragana.radulovic@mfa.gov.me

22. Členstvo v medzinárodných organizáciách a účasť v integračných procesoch:

Čierna Hora je členom **OSN** (od 28. júna 2006), členom Rady Európy (RE), členom Organizácie pre európsku bezpečnosť a spoluprácu (OBSE), Stredoeurópskej iniciatívy a Jadransko-jónskej iniciatívy, členom MMF, EBRD a ďalších medzinárodných organizácií a inštitúcií. V Čiernej Hore pôsobia organizácie OSN: FAO, IOM (imigrácie), UNDP, UNHCR, UNICEF, WHO. Čierna Hora v roku 2001 získala štatút pozorovateľa v rámci WTO, kedy požiadala o vstup do tejto organizácie. Generálna rada Svetovej obchodnej organizácie (WTO) ustanovila na svojom zasadnutí 15. februára 2005 Pracovnú skupinu pre prípravu vstupu Čiernej Hory do WTO, ktorá členstvo Čiernej Hory vo WTO odporučila. Vstup ČH do WTO z neznámych dôvodov blokuje Ukrajina.

26. októbra 2006 čiernohorský parlament schválil zákon o členstve ČH v MMF. Na základe tohto členstva ČH má nárok na 27,5 mil. EUR. Special Driving Rights –SDR a záväzok zaplatiť 24% svojho kapitálu do SDR v mene, ktorá sa používa na území ČH (EUR). ČH uhradila tieto prostriedky do 6 mesiacov odo dňa, keď jej bolo odobrené členstvo v MMF. Slávnostný akt podpísania členstva ČH v MMF sa uskutočnil dňa 18. januára 2007 vo Washingtone.

Svetová banka schválila druhú časť úveru Čiernej Hore určeného na štrukturálne zmeny v národnom hospodárstve v hodnote 9 mil. USD. Na tento úver čiernohorská vláda

(www.vlada.cg.yu) musela splniť určené podmienky. Čierna Hora splnila rámec makroekonomickej politiky, ktorý bol dohodnutý so Svetovou bankou a Medzinárodným menovým fondom. Podmienkou na poskytnutie úveru bolo, aby sa v rámci Ministerstva financií ČH vytvorila inštitucionálna jednotka, ktorá sa bude zaoberať spravovaním a deľbou nezaplatených pohľadávok Centrálnej banky Čiernej Hory (www.cb-mn.org) voči vláde Čiernej Hory. Privatizácia Podgorickej banky (www.pgbanka.com), bola ďalšou z požadovaných (už splnených) podmienok. Definovanie plánu reštrukturalizácie Energetiky ČH (EPCG) (www.epcg.cg.yu) je tiež ukončené a rozhodla o deľbe podniku na časti: výroba elektrickej energie, prenos, distribúciu a zabezpečenie potrieb v oblasti spotrebnej energie. Ďalšou podmienkou bolo, aby Kombinat aluminijuma (www.kap.cg.yu) a EPCG podpísali viacročnú dohodu o kúpe elektrickej energie, čo sa uskutočnilo ešte v roku 2006.

Čierna Hora sa stala členom **Európskej banky pre obnovu a rozvoj** (EBRD) 3. júna 2006 na základe retroaktivity. EBRD pre Čiernu Horu doteraz odobrila 28,18 mil. EUR. Prostriedky boli využité na výstavbu a obnovu letísk v Čiernej Hore. Išlo o lokality Podgorica a Tivat, Agentúru na kontrolu letov a pre projekty v rámci Ministerstva námorníctva a dopravy Čiernej Hory.

NATO. Hlavnou prioritou ČH je vstup do NATO. ČH bola prijatá do **PfP** (Partnerstvo pre mier) na summite aliancie v Rige v novembri 2006. V decembri 2009 dostala program MAP a v septembri 2010 začala plniť prvý Národný ročný program MAP. Dosahovaný pokrok naznačuje, že Čierna Hora by mohla byť prijatá do NATO v roku 2013.

EU. Ďalšou hlavnou prioritou ČH je vstup do EU. ČH v marci 2007 parafovala s Európskou úniou Dohodu o stabilizácii a asociácii. V decembri 2008 čiernohorský premiér Djukanović odovzdal prezidentovi Sarkozymu počas francúzskeho predsedníctva v EU prihlášku ČH do EU. V júli 2009 európsky komisár pre rozšírenie O. Rehn odovzdal premiérovi Đjukanovićovi dotazník EK. Djukanović odovzdal vypracované odpovede na dotazník EK komisárovi O. Rehnovi 9. decembra 2009. V roku 2010 ČH pokračovala v plnení podmienok z Dohody o stabilizácii a pridružení a taktiež odovzdala odpovede na doplňujúce otázky z dotazníka EK. 27. a 28.9. 2010 sa v Bruseli uskutočnilo prvé zasadanie spoločného Výboru EP a parlamentu ČH pre stabilizáciu a pridružení. Na zasadnutí bol prijatý dokument „Deklarácia a odporúčania“, ktorý prináša hodnotenie dosiahnutého pokroku ČH a taktiež odporúčania, čo musí ČH urobiť v blízkej budúcnosti.

ČH 9.11. 2010 dostala pozitívne avis EK, ktorá zároveň navrhla udeliť ČH status kandidátskej krajiny. EK ocenila úsilie a výsledky, ktoré dosiahla vláda ČH, no zároveň stanovila sedem oblastí, v ktorých vláda ČH musí dosiahnuť pokrok do jesene 2011. EK vyzvala vládu, aby zosilnila úsilie na odstránenie nedostatkov predovšetkým v oblasti vlády práva, boja proti korupcii a organizovanému zločinu, pri dodržiavané občianskych a menšinových práv, ako aj slobody vyjadrovania; aby pokračovala v reformách súdnictva s cieľom posilniť jeho nezávislosť.

Vláda ČH 27. 1. 2011 prijala Akčný plán opatrení, ktoré majú zabezpečiť splnenie uvedených podmienok do septembra 2011. EK vyhodnotí plnenie podmienok vo svojej správe o pokroku ČH, ktorá bude zverejnená 12.10.2011. Očakáva sa, že po splnení dodatočných benchmarks by ČH mohla dostať dátum začiatku prístupových rokovaní koncom roka 2011 a zahájiť prístupové rokovania v roku 2012.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti možno konštatovať, že ČH sa dnes nachádza na čele peletónu balkánskych krajín smerujúcich do NATO a do EU. ČH na tejto ceste očakáva podporu viacerých ČK EU, pričom osobitne ráta s podporou a pomocou SR. Jedným z objektívnych problémov ČH je nedostatok administratívnych kapacít, čo sa osobitne prejavuje v oblasti príprav na prístupové rokovania s EU.

MZV SR tento problém považuje za kľúčový a preto pripravilo program prípravy budúcich negociátorov zo všetkých krajín ZB, vrátane ČH (projekt CETIR)..

Vláda ČH v decembri 2009 splnila podmienky na zaradenie ČH na bielu Schengenskú listinu.

23. Systém organizácie a riadenia zahraničného obchodu:

Čierna Hora zatiaľ nemá vypracovaný ucelený systém riadenia zahraničného obchodu .

24. Proexportné programy:

Vzhľadom na schodkový vývoj štátneho rozpočtu ČH v predchádzajúcich rokoch nie sú vytvorené finančné prostriedky pre čiernohorskú podnikateľskú sféru na realizáciu proexportných programov, ktoré by umožnili dynamickejší nástup na rozhodujúce trhy. Pokles dlhodobých aktivít čiernohorskej ekonomiky je odrazom poklesu jej výkonnosti v 90. rokoch minulého a začiatkom tohto storočia, ale aj dôsledkom dlhodobých hospodárskych a politických sankcií zavedených voči bývalej JZR. V dôsledku transformácie vlastníckych vzťahov na začiatku procesu privatizácie tiež značne ochabli aktivity v oblasti priemyselnej infraštruktúry, čo má tiež negatívny dopad na celkovú proexportnú výkonnosť čiernohorskej ekonomiky.

25. Programy technickej a finančnej pomoci a spolupráce:

Oficiálna rozvojová pomoc vlády SR určená Čiernej Hore (Official Development Aid – ODA):

V rámci ODA sa realizovali nasledovné projekty :

Rudný projekt, s.r.o. Košice, Sekundárny gravitačný kanalizačný systém RO 137 v meste Tivat:
Projekt bol zameraný na vybudovanie 937 metrov kanalizačného systému v prímorskom meste Tivat v Čiernej Hore. Pripojenie 200 budov na mestský kanalizačný systém výrazne prispel k zlepšeniu ochrany životného prostredia, ohrozeného neexistujúcou kanalizačnou sieťou.

Thermosolar, s.r.o. Žiar nad Hronom, Solárna energia pre klinické centrum v Čiernej Hore:
Projekt bol v rámci transferu know-how a moderných technológií zameraný na inštaláciu solárneho systému na vykurovanie a prípravu teplej úžitkovej vody v zdravotníckom zariadení v Podgorici.

Občianske oko, Bratislava, Občania pre lepšie zákony: Projekt bol zameraný na posilnenie aktívnej účasti obyvateľov Republiky Čierna Hora (ČH) pri tvorbe zákonov, na budovanie kapacít mimovládnych organizácií v Čiernej Hore a rozšírenie spolupráce medzi MVO a parlamentom ČH. V súvislosti s pripravovaným vstupom ČH do EÚ. Jedným z výstupov projektu bolo spracovanie, vydanie a distribúcia manuálu pre aktívnu účasť občanov v tvorbe zákonov (postupy, zdroje informácií, metódy). Projekt bol komplementárny s podporou ďalších donorov, najmä Mottovej nadácie a US AID. Kontraktor (Občianske oko) je medzinárodne renomovanou inštitúciou, členom siete ENEMO. Prostredníctvom tohto projektu sa podieľalo na šírení pozitívneho know - how z transformačných procesov na Slovensku do ďalších postkomunistických krajín, v tomto prípade špecificky v Čiernej Hore.

Združenie podnikateľov Slovenska, Bratislava, Zlepšenie podnikateľského prostredia v Čiernej Hore posilnením Čiernohorskej podnikateľskej aliancie a bilaterálnych ekonomických vzťahov medzi Slovenskom a Čiernou Horou: Cieľom projektu je zlepšiť podnikateľské prostredie v Čiernej Hore, ako aj prostredie pre budúcich investorov v Čiernej Hore. Aktivity projektu sú zamerané na zlepšenie kvality príležitostí pre malých a stredných podnikateľov, zvýšenie výkonnosti miestneho trhu práce a vytváranie pracovných príležitostí. Aktivity projektu obsahujú kampaň za zlepšenie podnikateľského prostredia a skvalitnenie legislatívy vzťahujúcej sa na trh práce (analýzy, štúdie, publikácie, návrhy legislatívy a verejne publikované postoje k prípadným regresívnym návrhom a opatreniam), podujatia zamerané na oživenie ekonomických bilaterálnych vzťahov medzi SR a SČH (spoločné podnikateľské fóra) a posilnenie kapacít

Čiernohorskej podnikateľskej aliancie (MBA). Jedným z výstupov projektu bude varovný systém aliancie – kampaň upozorňujúca na negatívne dôsledky prípadných regresívnych návrhov legislatívnych opatrení súvisiacich s podnikateľským prostredím a trhom práce v Čiernej Hore.

Dream Pictures, s.r.o. Šaľa, Vybudovanie nezávislých tlačiarenských kapacít v Čiernej Hore:
Projekt je zameraný na transfer know-how a moderných technológií s cieľom zlepšiť možnosti produkcie tlače a publikácií (vrátane učebníc a školských pomôcok) v Čiernej Hore.

26. Dovozy a vývozy režim:

Čierna Hora má uzavreté nasledovné **Dohody o voľnom obchode:**

- s Ruskou federáciou zo dňa 28. augusta 2002;
- s Macedónskom zo dňa 05. novembra 2002;
- s Federáciou Bosna a Hercegovina zo dňa 01. februára 2002;
- s Chorvátskom dňa 05. novembra 2002;
- s Albánskom dohoda podpísaná 13. novembra 2003,
- s Moldavskom dňa 13. decembra 2003;
- so Srbskom dňa 03. júna 2006.

27. Rozhodujúce medzinárodné veľtrhy a výstavy v teritóriu:

ZU SR Podgorica odporúča aktívnejšiu účasť slovenských firiem na veľtrhoch a výstavách v Čiernej Hore. Zoznam najvýznamnejších veľtrhov a výstav v Čiernej Hore je nasledovný:

JADRANSKI SAJAM - Výstavisko

85310 Budva

Trg slobode 5

Tel: +382 33 410 403

Fax: +382 33 452 132

Mob: +382 69 389 920

e-mail: jadranskisajam@t-com.me, sajam@jadranskisajam.co.me

<http://www.adriafair.co.me>

Významnejšie veľtrhy:

1. Medzinárodný veľtrh turistiky a vybavení pre hotely a pohostinstvá (24. – 26. marec 2011)
2. Veľtrh stravovania (9.- 12. marec 2011)
3. Veľtrh nábytku (6.-10. apríl 2011)
4. Nautic show (27. apríla- 1. mája 2011)
5. Veľtrh malých a stredných podnikov (26.-28. októbra 2011)

28. Organizácia verejného obstarávania, vrátane charakteristiky základnej právnej normy:

Riaditeľstvo pre verejné obstarávanie (DIREKCIJA ZA JAVNE NABAVKE)

Ivana Crnojevića 107/3

81 000 Podgorica

Tel.: 00382 20 665 749

Fax: 00382 20 665 768

e-mail: djn@gov.me

www.djn.gov.me

Verejné obstarávanie sa uskutočňuje formou výberových konkurzov prostredníctvom mediálnych prostriedkov. Víťaza vyhlasuje tzv. výberová komisia organizácie, ktorá výberový konkurz uverejnila. Výsledok výberovej komisie v prípade námietok účastníkov výberového konania má právo kontrolovať jedine príslušná správa/komisia pre verejné obstarávanie, ktoré spadá pod MF ČH. Firmy však musia rátať s tým, že stále pretrváva istá miera korupcie vo výberových konaniach a preferujú sa privilegované skupiny/firmy napojené na politické strany.

Funguje aj kontrolný orgán verejných obstarávaní:

Komisia na kontrolu procesov vo verejnom obstarávaní (KOMISIJA ZA KONTROLU POSTUPKA JAVNIH NABAVKI)

Bul. Svetog Petra Cetinjskog

Pc Kula

Telefon/fax: 00382 20 510 402

www.kontrola-nabavki.me

29. Podnikateľská legislatíva:

- Zákon o bankách,
- Zákon o súkromnom sektore a verejných službách,
- Zákon o podnikoch, ktoré vykonávajú zvláštnu činnosť,
- Zákon o centrálnej banke Čiernej Hory,
- Zákon o bankách,
- Zákon o zahraničných investíciách,
- Colný zákon,
- Zákon o dani z pridanej hodnoty,
- Zákon o akcízach (zodpovedá našim spotrebným daniam),
- Zákon o dani z finančných transakcií.

V Čiernej Hore bola od 1. júla 2002 zavedená 17 % DPH. Daň zo zisku (právnických osôb) v ČH je na úrovni 9 %, čo je najnižšia sadzba v regióne (Maďarsko 16 %, Poľsko 19 %, Bulharsko 19,5 %, Chorvátsko 20 %, Česká republika 28%)

Zákon o registrácii hospodárskych subjektov (platný od januára 2005) reguluje zakladanie firiem. Domáce a zahraničné subjekty majú pri zakladaní spoločností rovnaké práva a povinnosti. Poplatok je symbolický 1 EUR, podnik musí mať sídlo v ČH. Proces registrácie podniku trvá sedem dní. Ostatné poplatky spojené so zakladaním podniku sú od 150 do 300 EUR. Podnik sa registruje za pomoci lokálnej advokátskej kancelárie na Obchodnom súde v Podgorici.

Pripravuje sa novelizovanie **Zákona o zahraničných investíciách**, Odbor pre hospodárstvo, financie a rozpočet parlamentu Čiernej Hory schválil návrh zákona 1. februára 2011.

V súvislosti so založením podniku kompetentné sú nasledovné inštitúcie:

Obchodný register

Marka Miljanova 54
81 000 Podgorica
Tel./fax: 00382 20 230 858
e-mail: crps@t-com.me
www.crps.me

Štatistický úrad

IV Proleterske 2
81 000 Podgorica
Tel: 00382 20 230 811
Fax: 00382 20 230 814
e-mail: contact@monstat.org
www.monstat.org

Daňová správa

Put Radomira Ivanovića 2
81 000 Podgorica
Tel.: 00382 20 658 063
Fax: 00382 20 448 998
www.poreskauprava.gov.me

Úrad práce

Bulevar revolucije 3
81 000 Podgorica
Tel.: 00382 20 405 271
Fax: 00382 20 243 982
e-mail: zzzcg@t-com.me
www.zzz.co.me

Fond pre rozvoj Čiernej Hory

Bulevar Revolucije 11
81 000 Podgorica
Čierna Hora
Tel.: 00382 20 245 973, 00382 20 224 570.
Fax: 00381 20 224 998
e-mail: fzrcg@cg.yu

Únia zamestnávateľov Čiernej Hory

IX Crnogorske brigade 11
81 000 Podgorica
Tel: 00382 20 209 250
Fax: 00382 20 209 251
e-mail: upcg@t-com.me
www.poslodavci.org

Správa pre nehnuteľnosti

PC Čelebić, V sprat
Kralja Nikole
81 000 Podgorica

Tel.: 00382 20 444 001, 444 002

Fax: 00382 20 444 004

e-mail: nekretnine@t-com.me

www.nekretnine.co.me

Colná správa

Oktobarske revolucije 128

81 000 Podgorica

Tel.: 00382 20 422 000, 620 433, 520 322

Fax: 00382 20 620 459

e-mail: direktor@carina.gov.me

www.upravacarina.gov.me

30. Realizované priame zahraničné investície (taktiež v SR a investície SR v teritóriu – spoločné podniky):

ZU Podgorica nemá žiadne informácie o realizovaných čiernohorských investíciách na Slovensku. Podľa našich informácií zatiaľ jedinou slovenskou investíciou v ČH je Podnik KOL ENERGY, ktorý stavia mini hydroelektrárňu v okrese Kolašin. Ide o spoločný podnik, v ktorom má Kol energy 80% a lokálna samospráva Kolašin:20%. Investícia je v hodnote 1 mil. eur, koncesia na 20 rokov. KOL ENERGY má v úmysle postaviť v ČH aj ďalšie mini hydroelektrárne.

31. Rozpracované priame zahraničné investície:

V roku 2006 Čierna Hora získala 645 mil. EUR priamych zahraničných investícií (800 EUR na jedného občana). V roku 2007 PZI dosiahli úroveň 750 mil. EUR (1 200 EUR na jedného obyvateľa). V roku 2008 PZI dosiahli úroveň 685 mil. EUR. V roku 2009 PZI dosiahli 1,07 mlrd. EUR, v roku 2010 v dôsledku svetovej krízy klesli na úroveň 692 mil. EUR.

Čierna Hora plánovala do roku 2011 získať 5 miliárd EUR priamych zahraničných investícií, čo sa jej nepodarí pre svetovú finančnú krízu. Do roku 2030 plánuje získať až 30 miliárd EUR.

V Čiernej Hore je dnes prítomných cca 80 veľkých zahraničných investorov, ktorí prichádzajú z Ruskej Federácie, Talianska, Nórska, Veľkej Británie, Francúzska, Rakúska, Kanady, Maďarska, Grécka, Slovinska. Proces privatizácie v Čiernej Hore bol v podstate ukončený, zostáva privatizovať ešte niekoľko štátnych podielov v niektorých firmách. Vláda oznámila, že bude prehodnocovať (anulovať) privatizačné zmluvy podnikov, ktoré nefungujú, respektíve neplnia privatizačné podmienky. Podľa našich informácií sa má začať s hotelmi na prímorí, z ktorých mnohé ani niekoľko rokov po privatizácii nie sú otvorené a chátrajú.

Európska banka pre rozvoj (EBRD) financuje **projekt výstavby vodovodu pre čiernohorské prímorské mesta**. Voda pre čiernohorské prímorské mesta sa bude dovážať zo Skadarského jazera. Na prvú časť výstavby vodovodu EBRD už vyčlenila a uvoľnila osem miliónov EUR. EBRD s bývalým ministrom financií Čiernej Hory Igorom Lukšičom, podpísala dohodu o zabezpečovaní druhej časti výstavby vodovodu v hodnote sedem miliónov EUR. Vodovod

zabezpečiť dodávku pitnej vody v okresoch Budva, Bar, Tivat, Kotor a Herceg Novi. V roku 2005 koncern ruského miliardára Olega Deripasku Central European Aluminium Company kúpil 65,4% akcií koncernu **KAP - Kombinat Aluminijuma Podgorica**- továreň na výrobu hliníka v Podgorici. Spolu s koncernom kúpil aj baňu na výrobu bauxitu. Deripaska neplní podmienky privatizačnej zmluvy a vláda – aby zabezpečila zamestnanosť a sociálny pokoj – ročne dotuje KAP sumou cca 150 mil. EUR. Kap je príkladom neúspešnej privatizácie.

Firma “Mirax group“, ktorú vlastní ruský miliardár Sergej Polonsky, začala v roku 2008 bez stavebného povolenia stavať na myse Zavala v Budve rozsiahly komplex luxusných víl a dvoch hotelov. Komplex by sa mal rozprestierať na ploche 94 000 m². Mirax group v roku 2009 skrachoval a stavba je nedokončená. Čiernohorská polícia v decembri 2010 zatkla 8 občanov, medzi nimi primátora a viceprimátora Budvy, ktorí sú podozriví, že svojim konaním v afére Zavala spôsobili finančnú škodu mestu Budva i štátu. Prokuratúra vydala zatykač na výkonnú riaditeľku Miraxu N. Paninu, ktorá je podozrivá z utajenia daní vo výške cca 900000 EUR. Panina sa nachádza v Rusku. Kauza Zavala je zatiaľ najväčšou vyšetrovanou aférou v oblasti boja proti korupcii.

Najväčšou zahraničnou investíciou v Čiernej Hore je výstavba Porto Montenegro - prístavu pre megajachty v zálive Boka Kotorska, ide o investíciu v hodnote 500 mil. EUR. Investorom je konzorcium, ktoré tvorí kanadský podnikateľ Peter Munk, jeden z bratov Rotchildovcov a maďarský Trigranit.

Druhou najväčšou investíciou bola kúpa 43,7 % akcií Elektroprivrede Crne Gore (monopolný výrobca a distributér elektrickej energie) talianskou firmou A2A z Milana, ktorá za akcie zaplatila 430 mil. EUR.

Doposiaľ najväčšiu investíciu v oblasti turistiky pripravuje švajčiarsko-egyptská firma ORASCOM, ktorá plánuje na poloostrove Luštica vybudovať rozsiahly turistický komplex v hodnote 1,1 miliardy EUR. V spoločnom podniku Luštica development má Orascom 90% a vláda ČH 10% akcií.

Veľký projekt výstavby turistického komplexu v zálive Valdanos v hodnote 220 mil. EUR pripravuje britská firma Cubus Lux, ktorá má však problém získať bankové garancie, ktoré sú podmienkou podpísanie zmluvy s vládou ČH.

Najväčšou investíciou vôbec bude výstavba diaľnice Bar – Bojane (prístav Bar – Bojane na hranici so Srbskom), ktorá má pokračovať až do Belehradu (európsky koridor 11/ 4B). Pre finančné problémy (nemožnosť získania bankovej garancie) už boli zrušené dva tendre. Vláda ČH momentálne o výstavbe diaľnice rokuje s Čínou.

Veľkými investíciami budú výstavba kaskády hydroelektrární na rieke Morača a v budúcnosti aj výstavba jadransko-iónskej diaľnice z Talianska do Grécka, ktorej časť povedie cez ČH.

Veľkou investíciou (cca niekoľko miliárd EUR) bude v budúcnosti aj výstavba turistických komplexov na tzv Veľkej pláži v okrese Ulcinj, ktorá je dlhá 12 kilometrov

32. Zmluvná základňa :

- a) Problémy plnenia medzinárodných zmlúv: ZU Podgorica nezaregistroval problémy v plnení zmlúv medzi SR a ČH.
- b) Revízia zmluvnej základne sa pripravuje; mala by byť ukončená do konca roka 2011. .

V dôsledku vstupu SR do EÚ bola vypovedaná Obchodná dohoda medzi vládou SR a vládou Juhoslovanskej zväzovej republiky, ktorá bola podpísaná 30. januára 1996 v Belehrade.

Následne bola 5.10.2005 podpísaná nová **Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a Radou ministrov Srbska a Čiernej Hory o hospodárskej spolupráci**, ktorá bola právnym podkladom pre uskutočnenie Medzivládnej zmiešanej komisie pre hospodársku spoluprácu. Do tejto dohody sukcesovali po osamostatnení Čierna Hora a Srbsko.

Dňa 9. novembra 2004 bola podpísaná **Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a Radou ministrov Srbska a Čiernej Hory o podpore a ochrane investícií**. Po rozdelení spoločného štátu Zväzovej republiky Juhoslávie sukcesovali do tejto dohody samostatne štáty Čierna Hora a Srbsko.

Dňa 16.2.2005 bola uzatvorená **Dohoda o technickej pomoci a rozvoji fiškálnej politiky medzi vládou SR a Radou ministrov Srbska a Čiernej Hory**. Po rozdelení federálneho štátu do tejto dohody sukcesovali Čierna Hora a Srbsko.

33. Obchodné zvyklosti teritória:

Vstupom zahraničných bánk do obchodno-hospodárskeho prostredia Čiernej Hory sa zlepšili možnosti doteraz fungujúceho platobného styku so zahraničím. Napriek tomu sa odporúča podnikateľským subjektom využívať formu neodvolateľného akreditívu, kde je zábezpeka, že po predložení príslušných dokumentov dôjde k zaplateniu za dodaný tovar a služby (obchodní partneri naďalej požadujú platbu vopred alebo aspoň jej časť). Obchodné rokovania s partnermi sa uskutočňujú na viackrát, kým dôjde k podpisu obchodnej zmluvy. Čiernohorskí partneri a predstavitelia firiem prikladajú veľkú dôležitosť aj neformálnym vzťahom. Pracovné stretnutia a rokovania sú mnohokrát zdĺhavé. Súčasťou rokovaní bývajú pracovné obedy, resp. večere. Neodporúča sa odmietnuť pozvanie (Čiernohorci si zakladajú na pohostinnosti), nakoľko by to mohlo mať negatívny vplyv na ďalšie obchodné rokovania.

34. Základná charakteristika hospodárstva:

Čiernohorská ekonomika je považovaná za stabilnú, aj keď je zaznamenaný fiškálny deficit a deficity bežných účtov. Zahraničný dlh v roku 2007 dosiahol hodnotu 6,3% HDP, v roku 2008 klesol na 1,3% HDP a v roku 2009 sa zvýšil na 2,3%. Výška zahraničného dlhu zatiaľ nepredstavuje problém.

Oficiálnou menou v krajine je EURO; ČH však nie je krajinou Eurozóny a nemá právo tlačiť EUR, preto musí vláda robiť politiku vyváženého štátneho rozpočtu. Krajina spĺňa všetky prísne maastrichtské kritériá.

V Čiernej Hory bola realizovaná kupónová privatizácia, vďaka ktorej sa podarilo vytvoriť finančný trh a fungujúce burzy cenných papierov, prostredníctvom ktorých obchodujú nielen finančné inštitúcie, ale aj občania ČH alebo firmy, ktorým chýba potrebný kapitál.

Vďaka rozsiahlej privatizácii bol v ostatných rokoch zaznamenaný významný príliv zahraničných investícií, ktoré majú tendenciu ďalšieho rastu. Vláda pripravuje veľké investičné projekty v oblasti energetiky a turistického ruchu v hodnote niekoľko miliárd EURO.

Možno reálne očakávať, že tie investície pozitívne ovplyvnia rozvoj súkromného sektor vo všetkých oblastiach a zvýšia mieru zamestnanosti.

Najväčšiu perspektívu v ČH má rozvoj energetiky a infraštruktúry a sektor služieb (cestovný ruch, obchod a doprava).

	2006	2007	2008	2009	2010
--	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

					(január-september)
Hrubý domáci produkt (HDP) v bežných cenách v €	1,778.81	2,807.9 ¹	3085.6	2.980.967	3,025.0 ²
HDP na obyvateľa v bežných cenách v €	3,443	4,484	4,908	4,720	n.a.
Reálny rast HDP v roku	8.6	10.7	6.9	-5.7	0.5 ³
Priemyselná výroba v % ø2000=100 ⁴	0.90	0.10 ⁵	-20.0	-32.2	9.6
Spracovateľský priemysel (rast v%)	-0.1	9.30 ⁶	-11.3	-38.6	-11.4
Výroba elektriny, plynu, vody (rast v %) ⁷	3.1	-27.40 ⁸	31.9	-2.4	48.1
Výroba kameňa a uhlia (rast v %) ⁹	6.10	1.50 ¹⁰	17.7	-65.5	36.2
Inflácia ¹¹	2.1	7.7	7.2	3.4 ¹²	0.2
Počet turistov ¹³	936,247	1,150,000	1,188.116	1,207.694	1,203.100
Rast cestovného ruchu	16.3	18.8	4.8	1.6	5.1
Celkový príjem z cestovného ruchu (v mil.€) ¹⁴	276.00	480.00	590.00	597.00	n.a.
Zamestnanosť	151.215	159.223	163.069	169.859	157.570
Nezamestnanosť (v %) ¹⁵	14.73	11.92	10.74	11.42	11.75
Nezamestnané osoby	43,125	31,845	28.366	30.169	31.016
Počet dôchodcov ¹⁶	92.900	93,606 ¹⁷	97,762	97.088	
Priemerná mzda netto (v €) ¹⁸	282	338	416	463	481
Priemerný dôchodok (v €)	142.53	161.20 ¹⁹	198.6	257	268
Deficit rozpočtu (v mil €)	63.21	178.25	-12.11	-106.45	-140.62

¹ The Ministry of Finance , Projection for year 2007

² Projection for the end of 2010, The Ministry of Finance

³ Projection for the end of 2010, The Ministry of Finance

⁴ MONSTAT

⁵ MONSTAT

⁶ MONSTAT, ø2006=100

⁷ MONSTAT

⁸ MONSTAT, ø2006=100)

⁹ MONSTAT

¹⁰ MONSTAT, ø2006=100)

¹¹ The Central Bank of Montenegro MONSTAT; From January, 2010 Cost of living index is changed by CPI – Consumer Price Index

¹² From January, 2010 Cost of living index is changed by CPI

¹³ Ministry of Tourism and Environmental Protection, MONSTAT

¹⁴ Ministry of Tourism and Environmental Protection

¹⁵ Employment Bureau of Montenegro

¹⁶ Pension Fund of MNE; MONSTAT

¹⁷ Pension Fund, data for three quarters of 2007, MONSTAT, CBMN

¹⁸ MONSTAT

¹⁹ Institute for Strategic Studies and Prognoses (ISSP), CBMN

Deficit rozpočtu (v % HDP)	2.94	6.65	-0.39	-3.54	-4,51
Deficit / prebytok rozpočtu z verejných prostriedkov (v mil €)	71.5	176.14	15.12	-69.10	-133,19
Deficit / prebytok rozpočtu z verejných prostriedkov (v % HDP)	3.33	6.57	0.49	-2.30	-4,27
Celkový vklad (mil. €)	809.40	2,089.40	1,990.6	1,824.7	1.783
Vklady domácností (mil. €)	351.80	1,017.90	856.4	843.9	912.4
Vklady podnikového sektora (mil €)	250.60	644.40	589.5	510.1	527.7
Celkom úvery (mil. €)	653.10	2,247.06	2,797.5	2,397.8	2,263.2
Úvery poskytnuté domácnostiam (mil. €)	231.70	796.80	1,037.6	919.3	865.2
Pôžičky poskytnuté na podnikový sektor (mil. €)	365.90	1,363.30	1,657.0	1,357.9	1,262.4
Ročná sadzba úverov	11.00%	9.09	9.40	9.38	9.60
Ročná pôžičková sadzba	4.00%	n.a.	3.63	3.87	3.52
Celkový verejný dlh	701.1	737.2	894.7	1,140.2	1,279.2
Celkový verejný dlh (HDP)	38	32.4	26.8	38.25	42.3
Vonkajší verejný dlh	504	462.1	481.7	699.9	917.7
Vonkajší verejný dlh (% of GDP)	27.2	20.3	14.4	23.48	30.3
Domáci verejný dlh (v % HDP)	10.8	12.1	12.4	14.77	12.0
Vývoz (mil €)	441.133	454.739	416.165	277.011	229
Dovoz	1,457.361	2,073.093	2,529.741	1,654.170	1,222.3
Obchodná bilancia (mil €)	-1,016.228	-1,618.355	-2,113.576	-1,377.159	-993.3
Saldo (mil €)	-531.21	-1,060.65	-1,564.286	-896.271	-502.6
Saldo (v % HDP)		23	30	-30.1	29.9
Priame zahraničné investície (mil. €)	502.00	678.00	685	1070	468
Miera chudoby (v %)	11.3	8.0	4.9	6.8	n.a.

Rastu HDP v roku 2010 oproti roku 2009: **0,5 %**
Miera inflácie 2010: **0,2%**
Miera nezamestnanosti: **12,39%**

Celkový dlh ČR predstavoval ku koncu 2010 čiastku 1,279 mil. EUR alebo 42,3% HDP domáci dlh bol na úrovni 361,5 mil. EUR, alebo 12% HDP. Zahraničný dlh bol 917,7 mil. eur alebo 30,3 HDP.

Priemerná čistá výplata za rok 2010 bola 479 EUR, čo je rast o 3 percentá v porovnaní s priemernou mesačnou mzdou v roku 2009 ktorá predstavovala 463 EUR .

Priemerná mesačná mzda v decembri 2010 v Čiernej Hore bola 768 EUR (brutto), kým v čistom bola na úrovni 515 EUR (podľa čiernohorského štatistického úradu Monstat - www.monstat.me).

Priemerný spotrebný kôš v Čiernej Hore má hodnotu 755 EUR.

Zdroj: <http://www.mf.gov.me/rubrike/drzavni-dug/101210/Izvjestaj-o-drzavnom-dugu-Crne-Gore-na-30-septembar-2010-godine.html>
<http://www.naslovi.net/tema/240336>

V Čiernej Hore funguje 11 komerčných bánk a Centrálna banka:

Hypotekarna banka AD Podgorica	www.hipotekarnabanka.com
Podgorička banka AD Podgorica	www.pgbanka.com
Invest banka Montenegro	www.invest-banka.com
Erste bank AD	www.erstebank.me
Crnogorska komercijalna banka AD Podgorica	www.ckb.me
Atlasmont banka AD Podgorica	www.atlasmontbanka.co.me
Hypo Alpe Adria bank	www.hypo-alpe-adria.co.me
NLB Montenegrobanka	www.montenegrobanka.com
Prva banka Crne Gore	www.prvabankacg.com
Komercijalna banka AD Budva	www.kombankbd.com
First Financial Bank	www.ffbank.org

35. Charakteristika odvetví hospodárstva:

Hlavné odvetvia národného hospodárstva (vrátane ich podielu na HDP), a podiel jednotlivých sektorov :

priemysel:	28 %
služby a obchod:	68 %
poľnohospodársky a potravinársky priemysel:	4 %

Priemyselná výroba bola v roku 2010 zaznamenala rast 17,5%, v porovnaní s rokom 2009. V porovnaní s predchádzajúcim mesiacom v decembri 2010 zaznamenala priemyselná výroba

rast 23,7% a v porovnaní s decembrom 2009 zaznamenaný je rast 45,7%.

V období január- december 2010 sektor výroby elektrickej energie, plynu a vody zaznamenáva rast a to o 51,1%, a sektor baníctva, spracovania kameňa 58,7%, kým spracovateľský priemysel zaznamenal pokles o 3%.

Čierna Hora je krajina, ktorá žije z cestovného ruchu. Krajinu v roku 2010 údajne navštívilo 1 087 794 zahraničných turistov. Títo turisti uskutočnili 6 977 860 nocľahov.

V štruktúre turistov v roku 2010 dominuje Srbsko - 2 097 051 nocľahov, Ruská federácia - 1 217 978 nocľahov, Bosna a Hercegovina - 731 633 nocľahov, Francúzsko - 233 959 nocľahov.

Podľa oficiálnej štatistiky Čiernej Hory občania SR v roku 2010 realizovali 52 353 nocľahov, čo je pokles, lebo v roku 2009 občania SR realizovali 61 841 nocľahov.

V roku 2010 bolo najviac nocľahov uskutočnených na území okresu Budva - 3 438 875, Herceg Novi - 1 796 650, Podgorica - 112 569 a Bar - 1 093 676.

Zdroj:

<http://www.monstat.org/userfiles/file/turizam/mjesečni%20izv%202010/turizam%20dec%2010.pdf>

36. Základná štatistika zahraničného obchodu:

Štatistika zahraničného obchodu Čiernej Hory za obdobie 2010:

Celkový vývoz z teritória v mil. EUR	330,3
Celkový dovoz do teritória v mil. EUR	1 654,0
Celkový obrat ZO v mil. EUR	1 984,3
Celková ZO bilancia v mil. EUR	-1 326,7

zdroj MONSTAT

37. Komoditná štruktúra zahraničného obchodu:

Najvýznamnejšie **exportné** komodity za obdobie 2010 boli: kovové výrobky (157,1 mil. eur), hliníkové výrobky (130,8 mil. eur), oceľ a železo (19,4 mil. eur).

Najvýznamnejšie **importné** komodity za obdobie 2010 boli: stroje a dopravné prostriedky (340,2 mil. eur), potraviny a zvieratá (323,1 mil. eur).

38. Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu:

Popis teritoriálnej štruktúry vývozu a dovozu Čiernej Hory v roku 2010 v mil. EUR:

Podľa konečných údajov štatistického úradu ČH v roku 2010 boli najvýznamnejším obchodným partnerom krajiny EÚ s celkovým dovozom 624,39 mil. EUR; vývoz do ČK EU bol v hodnote 184,79 mil. EUR.

Tovarová výmena	Vývoz	Podiel	Dovoz	Podiel
spolu	330,308	100%	1,654,558	100%
spolu EÚ	184,790	48%	624,396	38%
Rakúsko	1,572	1%	49,225	3%
Grécko	47,797	17%	115,316	6%

Grécko	47,797	17%	115,316	6%
Taliansko	32,945	12%	99,034	6%
Maďarsko	28,960	4%	12,791	1%
Nemecko	3,124	1%	116,885	7%
SR	658	0%	5,790	0%
Slovinsko	20,568	9%	60,223	4%
Veľká Británia	4,155	1%	13,280	1%
spolu CEFTA	130,492	46%	669,574	39%
Bosna a Hercegovina	24,109	6%	123,514	6%
Chorvátsko	4,044	3%	80,164	5%
Srbsko	74,917	28%	432,243	27%
Kosovo	18,111	6%	1,330	0%
Ostatné krajiny	15,026	6%	360,598	23%

Zdroj oficiálny štatistický úrad Čiernej Hory MONSTAT:
<http://www.monstat.org/userfiles/file/spoljna%20trgovina/SAOPSTENJE%20SPOLJNE%20TRGOVINE%20%20Januar-Decembar%202010.pdf>

Krajiny EÚ, s ktorými je zaznamenaná najvýznamnejšia hospodárska výmena:

Najvýznamnejšia hospodárska výmena bola zaznamenaná s Gréckom (podiel na celkovom vývoze 17%, podiel na celkovom na dovoze 6%); s Talianskom (podiel na vývoze 12%, na dovoze 6%); Taliansko je z krajín EÚ dlhodobo najvýznamnejším obchodným partnerom Čiernej Hory. So Slovinskom (podiel na vývoze 9%, na dovoze 4%); so SRN (podiel na vývoze 1%, na dovoze 7%); s Maďarskom (podiel na vývoze 4%, na dovoze 1%);

Najvýznamnejším partnerom Čiernej Hory v zahraničnom obchode je Srbsko, ktorého podiel na vývoze ČH predstavuje 28 % a podiel na dovoze 27 % . .

39. Slovensko – Čierna Hora ZO v teritóriu (zo štatistiky MH SR):

Čierna Hora nepatrí medzi významných obchodných partnerov, z hľadiska objemu exportu je až na 82. mieste zo všetkých krajín, do ktorých SR vyváža svoje tovary. Z hľadiska vzájomného obchodného obratu sa Čierna Hora nachádza až na 95. mieste.

Vzájomný obchod medzi SR a ČH v rokoch 2005 – 2010 v tis. EUR

v 1000 EUR	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Export	214	2 268	3 675	7 091	6 975	5 790
Import	245	101	254	635	241	658
Obrat	459	2 369	3 929	7 726	7 216	6448
Saldo	-31	2 167	3 421	6 456	6 734	5132

Najvýznamnejšie položky vývozu zo SR boli v roku 2010: elektrické stroje dopravné zariadenia, televízne prijímače (2 689 513 mil. EUR), nábytok a výrobky z dreva (1 357 805 EUR), minerálne oleje (658 440 EUR), chemikálie (563 494 EUR), surové materiály, nejedlé, s výnimkou palív (315 262 EUR).

Slovenský export za obdobie 2010 dosiahol hodnotu 5,790 mil. EUR pri medziročnom poklese o 1,185 mil. EUR, alebo o 27%.

Dovoz do SR zaznamenal hodnotu 658 tis. EUR pri raste o 273%. Najviac sa dovážali surové materiály, nejedlé, s výnimkou palív (557 676 EUR), stroje a rôzne zariadenia (94 127 EUR),

potravinu a živé zvieratá (4 210 EUR).

V porovnaní s rovnakým obdobím roku 2009 je v roku 2010 badať výrazný pokles obchodnej výmeny a je potrebné konštatovať, že celkový obrat vzájomného obchodu je dlhodobo na nízkej úrovni a existujú značné rezervy.

- ČH nepatrí medzi významnejších obchodných partnerov, stav vzájomného obchodu je v súčasnosti ovplyvnený predovšetkým hospodárskou krízou, veľkosťou domácich trhov a slabšou kúpyschopnosťou obyvateľstva
- SR má záujem výraznejšie sa zapojiť do verejných súťaží v ČH a do procesu rekonštrukcie hospodárstva ČH hlavne v oblasti energetiky, príslušných technologických celkov a dopravnej infraštruktúry
- Podľa informácie zo Zväzu zamestnávateľov ČH, čiernohorskí podnikatelia majú záujem o spoluprácu so slovenskými partnermi v nasledujúcich oblastiach:
  - Spracovanie mäsa a obchodovanie s mäsovými výrobkami;
  - Cestovný ruch a hotelierstvo;
  - Výroba a spracovanie ovocia, zeleniny, nákup a spracovanie húb a lesných plodov, výroba džúsov, vína, pálenky ...
  - Spolupráca v oblasti železníc, výroba a reparovanie lokomotív a nákladných vagónov,
  - Ochrana zdravia pri práci, požiarne ochrana a ochrana životného prostredia;
  - Agentúry pre zamestnávanie a využívanie ľudských zdrojov;
  - Predaj liekov, zdravotníckeho materiálu a hygienických potrieb;
  - Výroba octu, syridla a prírodných čriev;
  - Projektovanie a výstavba infraštruktúrnych a telekomunikačných zariadení; práce v odbore elektroenergetiky;
  - Výstavba ekologických domov a zrubov (chát); spracovanie dreva;
  - Výroba a obchod so zbraňami a vojenským materiálom;
- spolupráca medzi partnerskými ministerstvami zodpovednými za oblasť turistiky, ako aj medzi profesijnými organizáciami, sa zatiaľ iba vyvíja. Čierna Hora má veľký záujem o slovenských turistov a uvíta aktívnejšiu spoluprácu medzi turistickými agentúrami, ako aj ďalšími profesijnými inštitúciami .

Počet turistov zo SR v Čiernej Hore:

Prehľad počtu turistov zo SR v Čiernej Hore 2005-2010:

2005	2006	2007	2008	2009	2010
8442	11694	10258	10118	8908	7588

Prehľad počtu realizovaných nocľahov turistov zo SR 2005-2010:

2005	2006	2007	2008	2009	2010
63918	89212	83939	76260	61841	52 353

V priemere turista zo SR dovolenkuje v Čiernej Hore 7 dní.

Zdroj: MONSTAT

<http://www.monstat.org/userfiles/file/publikacije/Statisticki%20godni%C5%A1njak%20CG.-2010.%20za%20WEB.pdf>

40. Prehľad tendrov:

Vláda Čiernej Hory vypísala tender na malé vodné elektrárne na rieke Morača (apríl 2010), na základe stanovených podmienok predkvalifikovaných bolo päť spoločností:

1. Sihohydro Corporation Limited z Číny;
2. ENEL S.p.A. z Talianska;
3. Konzorcium, vedúci tím člen A2A S.p.A z Talianska;
4. Strabag International GmbH z Nemecka;
5. Konzorcium, vedúci člen Allgemeine Baugesellschaft – A. Porr Aktiengesellschaft z Rakúska.

Kvalifikované spoločnosti majú doručiť Ministerstvu ekonomiky Čiernej Hory projekt.

Koncesia na koncesiu exploatacie bane Maoče spolu s výstavbou novej tepelnej elektrárne 500MW, bola vypísaná dňa 10.mája 2010. V bani Maoče geologické rezervy uhlia sú odhadnuté na 123 mil. ton., exploatačné rezervy 110 mil. ton. Viac informácií na <http://maoce.info/>.

Na výzvu o záujme používať hydropotenciál rieky Čehotina ktoré Ministerstvo ekonomiky Čiernej Hory zverejnilo dňa 24. decembra 2010. záujem do dňa 15. februára 2011. oficiálne prejavilo 15 spoločností: ČKD Holding Blansk, a.s. – (ČR); Balkan Energo Invest – (Čierna Hora); Grupo Zilio S.p.a. – (Taliansko); Accsignia – (Španielsko); Zeta energy d.o.o. - (Čierna Hora); Allgemeine Baugesellschaft-A.PORR Aktiengesellschaft – (Rakúsko); Renewable Energy Ventures d.o.o. – (Srbsko); Societa Italiana per Condotte d'acqua S.p.a. – (Taliansko); Stadtwerke Buhl GmbH – (Nemecko); HydroBV – (Holandsko); Korona d.d. – (Slovinsko); Mn energy plus - (Čierna Hora); Trgoproduct d.o.o - (Čierna Hora); Hydrowat Montenegro - (Čierna Hora); Vektra Montenegro -(Čierna Hora).

Na základe deklarovaneho záujmu Ministerstvo ekonomiky rozhodne na aký spôsob bude udeľovať koncesie/a na výstavbu vodných elektrární na rieke Čehotina. Postup bude realizovaný v súlade so Zákonom o koncesiách ("Službeni list CG", br. 08/09). Koncesné aktivity budú obsahovať projektovanie, výstavbu a exploataciu vodných elektrární na rieke Čehotina.

http://www.oie-cg.me/srp/Novosti_details.asp?ysID=91

Štátny podnik EPCG Elektroprivreda Crne Gore a.d. Nikšić v septembri 2010 výpísal tender na nákup elektrickej energie v celkovej hodnote 1 mil. MWh. Prihlásilo sa osem spoločností: EGL Laufenburg (Švajčiarko), Holding Slovenske elektrarne (Slovinsko), EZPADA (ČR), GENI (Srbsko), REPOWER Trading (ČR), ALPIQ Energy SEE (ČR), Energy einancing team (Švajčiarsko), RUDNAP GROUP –KORLEA INVEST (Srbsko-SR). Na základe ponúk EPCG vybrala za dodávateľa ponuku RUDNAP GROUP a.d.

Belehrad (www.rudnap.com) a KORLEA INVEST a.s. Košice. (www.korleainvest.com)

Tieto podniky budú vyvážať elektrickú energiu za 20,66 mil. eur.

http://www.epcg.co.me/pdf/07_01/odluka_27-02-10.pdf

V roku 2011 čiernohorská vláda bude pokračovať s vypisovaním tendrov na predaj nasledovných štátnych podnikov:

- „Montepranzo-Bokaprodukt“ AD Tivat.
- AD „Marina“ Bar,
- „Lovćen osiguranje“ Podgorica
- AD „Montecargo“ Podgorica
- AD „Kontejnerski terminal i generalni tereti Bar“

Na základe rozhodnutia Rady pre privatizáciu pripravujú sa tendre na predaj nasledovných spoločností:

- „Montenegro airlines“ AD Podgorica,
- Željeznički prevoz Crne Gore AD Podgorica
- Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica
- „Jadransko brodogradilište“ AD Bijela,
- „Luka Bar“ AD Bar,
- .I.G. „Pobjeda“ AD Podgorica,
- Institut „Dr Simo Milošević“ AD Igalo,
- „Zora“ AD Berane.
- „Duvanski kombinat“ AD Podgorica,
- HTP „Budvanska rivijera“ AD Budva,
- HTP „Ulcinjaska rivijera“ AD Ulcinj,
- Institut crne metalurgije“ AD Nikšić,
- „Barska plovidba“ Bar,
- DOO "Montenegro bonus" Cetinje,

Vláda Čiernej Hory v roku 2011 bude v súlade s programom reštruktúrovania, privatizovať časť štátneho podniku „Pošta Crne Gore“ DOO Podgorica.

41. Ďalšie dôležité informácie:

Štátne sviatky v ČH:

Nový rok	1. a 2. január
Veľká noc	podľa juliánskeho aj podľa gregoriánskeho kalendára
Sviatok práce	1. a 2. máj
Deň víťazstva nad fašizmom	9. máj
Deň štátnosti ČH	3. júna
Deň povstania v Čiernej Hore	13. júla
Vianoce	podľa juliánskeho aj podľa gregoriánskeho kalendára

Odporúčané spojenie na Slovensko:

Letecky Podgorica-Viedeň, potom z Viedne do Bratislavy automobilom, autobusom alebo vlakom.

DOPRAVA	
Železnica (v km)	250
Cesty (km)	7 314
Hlavné prístavy	Bar, Kotor, Zelenika, Risan, Tivat
Letiská	Podgorica, Tivat

42. Doplnenie ZIT: zoznam slovenských firiem a identifikácia významných veľtrhov

Názov spoločnosti:	Kol energy, s.r.o.
Adresa spoločnosti:	13. júla 25/2 Kolašin
Telefón:	+382 67 723 549
Fax:	-
E-mail:	kolesar@jakainvest.sk
Web stránka:	http://jakainvest.sk/
Predmet podnikania, popis produktu a služieb:	Energetika, Výroba elektrickej energie
Špecifikácia záujmu spoločnosti v teritóriu	Výstavba malých vodných elektrární
Typ spolupráce	PPP (sukromno- verejné partnerstvo s lokálnou samosprávou Kolašin)
Partnerské firmy v teritóriu	-

Významné veľtrhy:

Rok 2012	
Názov veľtrhu/výstavy	JADRANSKI SAJAM, Budva http://www.adriafair.co.me
Presný termín a miesto konania	Termíny ešte nemajú určené, miesto konania Budva
Zameranie veľtrhu	Veľtrh cestovného ruchu (spravidla vždy v marci), orientovaný na služby v turizme a v pohostinstve, Stavebný veľtrh (vždy v septembri), Veľtrh malých a stredných podnikov (vždy v októbri),
Stručná charakteristika (stručné zhodnotenie z hľadiska jeho významu, návštevnosti, vlastných skúseností z teritória)	Je to jediný veľtrh v krajine
Rok 2013	
Názov veľtrhu/výstavy	JADRANSKI SAJAM, Budva http://www.adriafair.co.me
Presný termín a miesto konania	Termíny ešte nemajú určené, miesto konania Budva
Zameranie veľtrhu	Veľtrh cestovného ruchu (spravidla vždy v marci), orientovaný na služby v turizme a v pohostinstve, Stavebný veľtrh (vždy v septembri), Veľtrh malých a stredných podnikov (vždy v októbri),
Stručná charakteristika (stručné zhodnotenie z hľadiska jeho významu, návštevnosti, vlastných skúseností z teritória)	Je to jediný veľtrh v krajine